πού μπήκανε στήν ἑλληνική γλώσσα κατά τούς ρωμαϊκούς, βυζαντινούς καί τουρκικούς χρόνους. Πολλές ἀπ αὐτές δέν εἶναι εὔκολο νά τίς βαλη κανείς κοντά στίς ἀρχαῖες ἑλληνικές λέξες, ἐπειδής τοῦτο θά εἴτανε πολύ ἀσυνείθιστο καί ἐνοχλητικό. Θά μποροῦσε ἴσως κανείς νά τίς βάλη σέ ξεχωριστό τόμο· αὐτό ὅμως θά προξενοῦσε μεγάλη θεωρητική καί πρακτική ζημία· ἡ ἐνιαία ἐπισκόπηση τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς ζωῆς θά ἐβλαφτότανε· θά παρουσιαζόταν ἕνας δυϊσμός, πού ὅπως στή λαϊκή ψυχή δέν ὑπῆρχε, ἐπειδή αὐτή τά ξένα στοιχεῖα, ἄμα μπήκανε στή ντόπια γλώσσα, δέν τά θεωροῦσε πιά γιά ξένα Καί στήν πράξη τέτοιο πρᾶμα νά εἴτανε πολύ δύσκολο—ποῦ ἔπρεπε κανένας π. χ. νά βαλη τίς λατινικές λέξες πού ἀπό τούς προχριστιανικούς χρόνους εἴχανε μπῆ στή γλώσσα καί νομιζόντανε ἀπό τότες γιά ντόπιες λέξες; Δέ θά ταίριαζε σ' ἕνα ἐπιστημονικό λεξικό, πού πρέπει νά ἐξηγήση τά γεγονότα μέ ὁλωσδιόλου ἀντικειμενικό τρόπο, τό ξεχώρισμα ὅλου τοῦ λεχτικοῦ σέ μιά ντόπια «ἀριστοκρατική» καί σέ μιά ξένη «χυδαία» ὁμάδα. Δέ θά εἴτανε τίποτε λιγώτερο παρά ἕνα ξαναχύλισμα στήν παράξενη μέθοδο τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου, πού ἐπρόστεσε στό νεοελληνικό του λεξικό (πρώτη ἔκδοση, Ἀθήνα, 1835) μιά λίστα ἀπό κεῖνες τίς λέξες πού εἴτανε κατά τή γνώμη του «γιά πέταμα». Βιβλία θά συνειθίση κανείς γλήγορα καί σέ αὐτό τό «ἀνακάτωμα» πού θέλει νά δεχτῆ, εὐγενικά φερόμενο, τό νέο λεξικό.»

Κατά τή γνώμη τοῦ κ. Krumbacher, θά εἴτανε ὡςτόσο τό ξεχώρισμα τῶν ξένων λέξεων σέ ἰδιαίτερο τόμο τό πρῶτο βῆμα γιά τό κομμάτιασμα τοῦ ἔργου σέ πολλά εἰδικά λεξικά, γιατί τότε πρέπει νά βάλουμε ξεχωριστά γιά λόγους συνέπειας καί τό λεχτικό τῆς ἐπικῆς, τῆς ἱστορίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς γιατρικῆς κτλ Ἄλλη συνέπεια θά εἴτανε καί ἕνα χρονολογικό ξεχώρισμα, τουλάχιστο γιά τή βυζαντινή καί νεοελληνική περίοδο, ἐπίσης θά εἴχαμε καί ἕνα εἰδικό λεξικό γιά τά κύρια ὀνόματα. Τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι ὅτι δέ θά ἔχουμε ἕνα ὁλάκαιρο ἔργο, ἀλλά καμμιά ντουζίνα ἀπό εἰδικά λεξικά.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι στήν ἑλληνική ἡ ξεχωριστή θέση τῶν λέξεων κάθε φιλολογικοῦ εἴδους (Litteraturgattung) παίζει μεγάλο ρόλο· κάθε εἶδος ἔχει τό ἰδιαίτερό του μεταχείρισμα καί τό δικό του λεχτικό. Ἀπ' τό ἄλλο μέρος ὅμως ἔχουνε αὐτά τά φιλολογικά εἴδη πολλά κοινά μεταξύ τους, ὅπως καί μέ τήν ὁμιλουμένη γλώσσα. Ἐξόν ἀπ' αὐτά μπαίνουν ποιητικές λεξες στόν πεζό λόγο καί ἀντίστροφα, φιλοσοφικοί ὅροι μπαίνουνε στήν ἱστορία κτλ. Τό φαινόμενο αὐτό ὑπῆρχε καί στήν ἀρχαιότητα καί πολύ περισσότερο στούς ὑστερνούς χρόνους. Ἡ μέθοδο τῶν εἰδικῶν λεξικῶν θά μας ἔδειχνε τήν διάπλαση ἑνός ὡρισμένου γλωσσικοῦ τρόπου σέ κάθε φιλολογικό εἶδος, δέ θά μας παρίστανε ὅμως τήν ἐπίδραση τῶν διαφόρων εἰδῶν μεταξύ τους. Καί τό πιό σπουδαῖο, μέ τή μέθοδο τοῦ ξεχωρίσματος δέ θά μποροῦμε νά διακρίνουμε τή γλωσσική ἑνότητα τῆς ἑλληνικῆς ἀπό τούς ἀρχαίους χρόνους ἴσαμε σήμερα.

Γενικά ὑπάρχουν γιά τή μέθοδο τοῦ ξεχωρίσματος τοῦ ἔργου σέ πολλά εἰδικά λεξικά τόσες ἀνυπέρβλητες δυσκολίες, ὥστε αὐτές δέ θά μας ἀφήσουνε οὔτε ὕστερα ἀπό τήν περάτωση τοῦ ἔργου μέ τή μέθοδο αὐτή· γιατί ποιός θά προτιμήση ἀντί ἑνός μεγάλου γενικοῦ λεξικοῦ δέκα μικρά εἰδικά λεξικά, ὅπου θά βρίσκεται ἀπερδεμένος στήν ἀναζήτηση τῶν λέξεων καί στό συνδυασμό τους;

Καί μήπως θά εἴτανε τουλάχιστο τό ξεχώρισμα μιά πρόοδο γιά τή λεξικογραφία; Καί τώρα ἔχουμε εἰδικά λεξικά τῆς ἑλληνικῆς ὅσα θέλετε· λ. χ. γιά τό Ὅμηρο, τόν Αἰσχύλο, τό Σοφοκλῆ, τό Θουκυδίδη, γιά τά ἱερά βιβλία, καί γιά ὁρισμένες ἐποχές, ὅπως γιά τήν ἀρχαιότητα, τό μεσαιῶνα καί τούς νεωτέρους χρόνους. Γι' ὅλους αὐτούς καί ἄλλους ἀκόμα λόγους πρέπει κανένας νά ὑποστηρίξη τήν ἰδέα ἑνός ἑνιαίου καί γενικοῦ λεξικοῦ. Ἕνας τέτοιος θησαυρός θά παριστάνει ὅλη τήν ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, μιάν ἱστορία χιλιόχρονων ἀγώνων, μιά σειρά βαθειῶν μεταβολῶν στήν πολιτική, θρησκευτική καί κοινωνική, στήν πνευματική καί ὑλική ζωή, καί θά δείξη φανερά, ὅτι μέ ὅλες αὐτές τίς μεταβολές καί μέ ὅλο τό ἀνακάτωμα ἑλληνικοῦ καί ξένου αἵματος ὁ ἑλληνικός λαός διατήρησε τή φυλετική καί γλωσσική του ἑνότητα.

*

Στό ἐπιχείρημα τῶν κακοθελητάδων γιά τή ἐλαττωματικότητα τῶν περισσοτέρων ἐκδόσεων ἑλληνικῶν κειμένων καί ὅτι γι' αὐτό δέν εἶναι ἀκόμα καιρός γιά τήν ἔκδοση ἑνός τέτοιου ἔργου, ἀπαντάει ὁ κ. Krumbacher, ὅτι ὁ ἐπιστημονικός θησαυρός εἶναι περισσότερο μέσο γιά τήν ἔρευνα παρά σκοπός, καί ὅτι ἕνα ἀπό τά πιό σπουδαῖα του ἔργα εἶναι νά βοηθάει τό φιλόλογο στήν κριτική καί στήν ἑρμηνεία.

Ἀφοῦ ὁ σοφός Βυζαντινολόγος ἀναπτύσσει ἀκόμα πλατιά τή γνώμη του γιά τόν τρόπο, μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά γίνη τό μάζεμα τῶν λέξεων γιά τό μεγάλο ἔργο τῆς Ἑλληνικῆς κυβέρνησης, καταλήγει στό τέλος τῆς ὡραίας του διατριβῆς στήν εὐχή νά ἱδρυθῆ στήν Ἑλλάδα μιά Ἀκαδημία, ἀφοῦ μάλιστα καί τά περισσότερα κράτη τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης ὅπως ἡ Ρωσσία, Ρουμανία καί Σερβία ἔχουν ἀπό πολύν καιρό. Κατά τή γνώμη τοῦ κ. Krumbacher ὑπάρχουν στήν Ἑλλάδα ἀρκετοί λόγιοι, πού θά στολίζανε μιάν Ἀκαδημία. Θά εἴτανε πολύ λυτηρό γιά τήν Ἑλλάδα, ἐν δέν μποροῦσε στά 1921 νά γιορτάση μαζί μέ τήν ἔκδοση τοῦ Θησαυροῦ τῆς ἑλλ. γλώσσας καί τήν ἵδρυση μιᾶς Ἀκαδημίας Μονάχα ἔπρεπε πρῶτα —καί σ' αὐτά ποιός δέ θά δώση δίκιο στήν εἰλικρινῆ φιλέλληνα;—νά πάψουνε οἱ προσωπικοί καυγάδες μεταξύ τῶν ἐπιστημόνων· ἔπρεπε πρῶτα νά ἀναγνωριστοῦνε οἱ νέοι δρόμοι πού πῆρε ἡ ἐπιστήμη καί ὅλοι οἱ ἐπιστήμονες νά ἑνωθοῦνε γιά τούς νέους ὑψηλούς κοινούς σκοπούς.

Μέ αὐτούς τούς «νέους δρόμους» ἐννοεῖ ὁ κ. Krumbacher βέβαια, ἀνάμεσα στά αἴτια, καί τή νίκη τῆς δημοτικῆς γλώσσας, ὡς ἀληθινῆς γλώσσας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία μέ ὅλες τίς ἀπειλές καί συκοφαντίες τοῦ «ντραγάτη ἐθνικῶν γλωσσικῶν λειβαδιῶν» καί Σιᾶς, προοδεύει, ἐπειδή ἔχει γιά βοηθούς τήν Ἀλήθεια καί τήν Ἐπιστήμη!

A. STEINMETZ

ΤΑ ΠΡΑΤΗΡΙΑ

ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

Μετεφέρθησαν εἰς τήν ὁδόν Σταδίου 43 ἐντός τοῦ Χρυσοῦ Οἴκου (Maison Dorés) **τοῦ μεγάλου Κατοπτροποιείου τοῦ κ. Α. Π. Εὐαγγέλου, ἔναντι Στοᾶς Ἀρσακείου.**

Ἔχουμε κουράγιο;

ΚΡΥΔΕΟΣ Ὅσο γι' αὐτό, βεβαίως κ' ἔχουμε κουράγιο. Τό πῦρε βλέπεις, ἀποφασιν. Ἄλλως τε ἡ ἐγχείρησις εἶναι ἐντελῶς ἀκίνδυνη καί θά ἦταν παράξενο νά φοβᾶται κανείς.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. *(Μιλεῖ ἀργά, ἀργά).* — Δέν μοῦ λέτε, γιατρέ, θά μέ κοιμήσετε πρῶτα ἢ θά κάμετε τήν ἐγχείρησι ἔτσι χωρίς ναρκωτικό.

ΓΙΑΤΡΟΣ Νά σας πῶ. Ὅπως θέλετε. Εἶναι τόσον ἀσήμαντη αὐτή ἡ ἐγχείρησις, ὥστε τήν κάμνουμε ὅπως θέλει ὁ πελάτης Τώρα, ὡς ἐπί τό πλεῖστον αἱ ἐγχειρήσεις γίνονται ἀφοῦ χλωροφορμισθῆ ὁ ἄρρωστος Ἀλλ' ἐσεῖς θέλετε..

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. — Ὄχι. ὄχι, γιατρέ, κοιμῆστέ με...

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Ἄλλως τε σήμερα τό χλωροφόρμιο ἔγεινε κοινότατο. Καί στήν παραμικρότερη ἐγχείρησι τόν ἄρρωστο τόν κοιμίζουν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ Καλύτερα ἔτσι, γιατρέ... καλύτερα νά μέ χλωροφορμίσετε.

ΓΙΑΤΡΟΣ. Ὅπως θέλετε, ἔτσι δέν θά νοιώσετε καί τίποτε.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. —Καί κάτι ἄλλο θά σας ρωτήσω γιατρέ.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Λέγετε.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. - Εἶναι ἀλήθεια, ποῦ λέγουν ὅτι ἐδῶ *(δείχνει τό πλάγι τοῦ λαιμοῦ του)* ὑπάρχει μιά φλέβα, ἡ ὁποία συγκοινωνεῖ κατ' εὐθεῖαν μέ τήν καρδιά:

ΓΙΑΤΡΟΣ —Ὅλες οἱ φλέβες συγκοινωνοῦν μέ τήν καρδιά..

ΑΡΡΩΣΤΟΣ.— Ναί, ἀλλά αὐτή εἶναι ἐξαιρετική. Καί ὅταν, λέγουν, στήν ἐγχείρησι δέν προσέξη ὁ γιατρός καί κοπεῖ αὐτή ἡ φλέβα ἐπέρχεται ὁ θάνατος ἀναπόφευκτος.

ΓΙΑΤΡΟΣ. Παρακαλῶ Εἰς ὅλας τάς ἐγχειρήσεις ὁ γιατρός βεβαίως ὀφείλει νά προσέχη Ἀλλά μήν ἀνησυχεῖτε. Φόβος κανένας δέν ὑπάρχει. Σας ἐπαναλαμβάνω καί πάλιν, ἡ ἐγχείρησις αὐτή εἶναι ἀσήμαντος.

ΝΙΚΟΣ. — Ὅταν σας λέγει ὁ γιατρός ὅτι φόβος δέν ὑπάρχει.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. —Ἔτσι νοιώχεται νά φύγω. Φοβοῦμαι! Φοβοῦμαι! *(Σηκώνεται σιγά, σιγά καί κάνει νά φύγη, κατ' αὐτό τό διάστημα μιλᾶ ὁ Νίκος τοῦ Κώστα).*

ΝΙΚΟΣ. Γιά φαντάσου νά φύγη κι' αὐτός. Ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ γιατροῦ.

ΚΩΣΤΑΣ. —Ἀ! ὄχι! Ἐπ' οὐδενί λόγῳ πρέπει νά μας ξεφύγη.

ΝΙΚΟΣ. *(Προχωρεῖ πρός τόν ἄρρωστο).* — Τί φοβᾶσαι βρ' ἀδελφέ; Οἱ ἐγχειρήσεις σήμερα κατάντησαν παιχνιδάκια. Τί εἶναι τάχα; . Μιά νυστεριά καί τελείωσε. Νά!.. Τί, πρόλαβες ὁ γιατρός ἔκαμε μιά ἐγχείρησι στόν ἐξάδελφό μου καί σέ βεβαιῶ τόσο γλήγορα ἔγινε καί μέ τέτοια ἐπιτυχία, ποῦ ἀκόμη δέν μπορεῖ νά πιστεύη κι' ὁ ἴδιος ὅτι ἔκαμε ἐγχείρησι.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. Καλά τί εἶχε;

ΝΙΚΟΣ. Τί εἶχε; Τί εἶχε.. Appendicite.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ.—Καί εἶναι βαθειά αὐτή;

ΝΙΚΟΣ - Πολύ βαθειά.

ΚΡΥΔΕΟΣ. Δέν βαριέσαι κοιμᾶσε, οὔτε πρέπει νά τό σκέπτεσαι. Ὑποθέτω νά ἔχης ἐμπιστοσύνη σέ μένα! Δέν εἶναι ἔτσι;

ΑΡΡΩΣΤΟΣ. Βεβαιότατα, βεβαιότατα.

ΑΛΛΟΣ. — Ὤχ! κοῦλιαστε! Σόν παιδί κανείς. Μια ποῦ τό ἀποφασίσαμε, κόψτε τόν λόγο καί πᾶμε μέσα. Ὕστερα τέλους ντόπιος καί κοφτός.

ΓΙΑΤΡΟΣ. — Ὄχι ὄχι. Νά σας πῶ.. ἐπ' οὐδενί λόγῳ στέργω νά κάμω τήν ἐγχείρησιν ἄνευ τῆς θελήσεώς του.